

Η Τελετουργία του βαπτίσματος των ενηλίκων

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Η μελέτη του ιεροδιακόνου Καισάριου (Δημήτριου) Χρόνη για την Ποιμαντική και τελετουργική προσέγγιση του μυστηρίου του Βαπτίσματος (προηγούμενη δημοσίευση: www.rempptousia.gr/?p=84087), ολοκληρώνει τη θεώρηση της εισδοχής των ετεροδόξων στην Εκκλησία και εισέρχεται στην εξέταση της τελετουργίας του Βαπτίσματος των ενηλίκων.

Πηγή: <http://www.assumptionaz.org/>

Γ) Οι Αγγλικοί προσερχόμενοι στην Ορθόδοξη Εκκλησία είναι προτιμότερο να

«αναβαπτίζονται», γιατί υπάρχει αμφιβολία ως προς το εάν οι επίσκοποι τους έχουν την αποστολική διαδοχή. Και στην περίπτωση αυτή πράττουμε κατ' αναλογία προς όσα λέει ο οβ' κανόνας Καρθαγένης. Αυτός ορίζει ότι σε περίπτωση που αμφιβάλλουμε, εάν ένα νήπιο έχει βαπτισθεί, οφείλουμε να το βαπτίζουμε εξάπαντος.

Δ) Οι Διαμαρτυρόμενοι ή Προτεστάντες γίνονται δεκτοί κατόπιν κανονικής κατηχήσεως και τελέσεως του βαπτίσματος και του χρίσματος. Και τούτο, γιατί σ' αυτούς έχει διακοπή η αποστολική διαδοχή, ή οποία είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την εγκυρότητα όλων των μυστηρίων. Εκτός αυτού πολλοί απ' αυτούς (διάφορες παραφυάδες) δεν πιστεύουν στον Τριαδικό Θεό.

Ε) Για τους Παλαιοημερολογίτες, οι οποίοι όμως δεν έχουν αποδεδειγμένως την αποστολική διαδοχή, πρέπει να ακολουθείτε η διαδικασία που αναφέρεται πιο πάνω προκειμένου για τους σχισματικούς[83].

Η Εκκλησία για να προσελκύσει τους χριστιανούς ή τα μέλη της που είχαν πλανηθεί παρέκαμπε την ακρίβεια, «εκουσίως εκενοῦτο», κατά το παράδειγμα της κενώσεως του Χριστού, προκειμένου να διευκολύνει τη είσοδό τους στην Εκκλησία και να περιορίσει την τυχόν εμμονή τους. Συνεχίζει να προκρίνει την αρχή της οικονομίας. Η οικονομία είναι στάση ποιμαντική, όμως θα πρέπει να ληφθεί εξίσου υπόψη η ακρίβεια, όταν ποιμαντικοί λόγοι επιβάλλουν την υιοθέτησή της.

Πρόκειται για μια σπουδαία ποιμαντική αρχή που φανερώνει το μεγαλείο της Ορθόδοξης Εκκλησίας. Εφόσον κάποιος γίνει δεκτός με τον τρόπο της οικονομίας, ασφαλώς γίνεται πλήρες μέλος της Εκκλησίας, μετέχει των μυστηρίων, εγκεντρίζεται στο σώμα του Χριστού, ζεί τις δωρεές του Θεού και δεν υστερεί έναντι υπολοίπων[84].

2.1 «Τελετουργική προσέγγιση του μυστηρίου του Βαπτίσματος».

Κάθε λειτουργικός τύπος, εκτός από τη θεία λειτουργία, που αποτελεί το κέντρο της ζωής της Εκκλησίας και την κυριότερη λατρευτική πράξη, και τις ακολουθίες της νυχθημέρου προσευχής, έχει και σύστημα ολόκληρο ιερών τελετών, με τις οποίες τελούνται τα μυστήρια και οι άλλες αγιαστικές πράξεις. Οι ακολουθίες αυτές είναι το χρίσμα, οι χειροτονίες και χειροθεσίες, τα μνήστρα και ο γάμος, τα εγκαίνια ναού, το ευχέλαιο, η μοναχική κουρά, οι νεκρώσιμες και επιμνημόσυνες ακολουθίες, οι αγιασμοί των υδάτων, τάξεις λιτανειών και ακολουθίες και ευχές σε διάφορες περιστάσεις της ζωής των χριστιανών, το βάπτισμα[85], το οποίο είναι και το επιστητό της παρούσας εργασίας.

Σκοπός αυτού του κεφαλαίου είναι η ίδια η ακολουθία, το άγιο δηλαδή βάπτισμα όπως τελείται σήμερα στην Ορθόδοξη Εκκλησία, τα προβλήματα τα οποία παρουσιάζει η τέλεσή του, και ο τρόπος αντιμετώπισής τους, έτσι ώστε να τελείται η ιερή αυτή ακολουθία με την αρμόζουσα τάξη, ευπρέπεια και ακρίβεια. Έχοντας οδηγό την ιστορία, μ' άλλα λόγια την παράδοση, έτσι όπως διαμορφώθηκε στους χρόνους της μεγάλης εκκλησιαστικής ακμής και όπως εξελίχθηκε στα δύο χιλιάδες χρόνια της ιστορικής της πορείας[86].

Από άποψης κειμένου, δηλαδή ευχών, ακόμη και τυπικών διατάξεων, η ακολουθία του Αγίου Βαπτίσματος πρέπει να θεωρηθεί ως μία από τις πιο ανθεκτικές στην πάροδο του χρόνου ακολουθίες του Βυζαντινού ευχολογίου. Ενώ δηλαδή άλλες ακολουθίες παράλληλες προς το βάπτισμα, όπως ο γάμος, το ευχέλαιο, τα εγκαίνια του ναού, οι αγιασμοί κ.λπ. εν μέρει και η θεία λειτουργία στα περιφερειακά της στοιχεία υπέστησαν σημαντικές αλλαγές και διαφοροποιήσεις, η ακολουθία του βαπτίσματος έμεινε σχεδόν ανεπηρέαστη από την τριβή των αιώνων.

2.1.1: «Τελετουργία του βαπτίσματος των ενηλίκων».

Το βάπτισμα ενηλίκου ήταν αρκετά σπάνιο πριν από λίγα χρόνια. Τώρα με την αλλαγή των πολιτικών συνθηκών στις ορθόδοξες χώρες, έγινε συνηθέστατο. Ομοίως με την ανάπτυξη της ορθοδόξου ιεραποστολής στην Αφρική και στην Άπω Ανατολή οι προσελεύσεις είναι με την χάρη του Θεού πολλές και οι βαπτίσεις πολυπληθείς. Η ακολουθία του αγίου βαπτίσματος, όπως είναι διατεταγμένη στα Ευχολόγια, κάνει μεν λόγο για νήπιο, αλλά διατηρεί τη δομή που είχε τότε που βαπτίζοταν σε μεγάλη ηλικία. Γι' αυτό και στην πράξη κατ' ανάγκη και κατ' οικονομία γίνονται αλλαγές και μεταθέσεις, που φθείρουν την ακολουθία. Στο βάπτισμα των ενηλίκων δεν υπάρχει λόγος και χώρος για την οικονομία. Πρέπει να τελεστεί μ' όλη την ακρίβεια που απαιτεί η εν προκειμένω παράδοση της Εκκλησίας. Οι ιερείς συνηθισμένοι να βαφτίζουν νήπια, εφαρμόζουν την ίδια

πρακτική και στο βάπτισμα των μεγάλων. Γι' αυτούς, και για την Εκκλησία ολόκληρη, το βάπτισμα είναι υπόθεση μεγάλη και ιδιαίτερα σοβαρή. Ιστορικό γεγονός γεννήσεως «έν Χριστῷ», «ἀναγεννήσεως δι' ὕδατος και Πνεύματος», που σημειώνει σταθμό στη ζωή τους. Η εφαρμογή της οικονομίας, αναγκαία στο βάπτισμα των νηπίων, μερικές φορές απλοποιεί τόσο τα πράγματα, που χάνουν τη σοβαρότητα και την ιεροπρέπειά τους. Παρακάτω σημειώνουμε κάποιες παρατηρήσεις που αφορούν στο βάπτισμα των ενηλίκων:

1. Του βαπτίσματος προηγείται συστηματική κατήχηση, που στη περίοδο της εκκλησιαστικής ακμής κρατούσε τρία ολόκληρα χρόνια. Ο κατηχούμενος γνώριζε την πίστη και το ήθος της Εκκλησίας με συστηματική διδασκαλία, παρακολούθηση συνάξεων μέχρι των αναγνωσμάτων και των ειδικών για τους κατηχουμένους δεήσεων. Αυτό γίνονταν όχι μόνο στη θεία λειτουργία, αλλά και στην τριθέκτη. Κατά τις ειδικές για τους κατηχουμένους συνάξεις διαβάζονταν οι εξορκισμοί. Προς το τέλος της κατηχήσεως όσοι ήταν να βαπτισθούν εγγράφονταν στη τάξη των φωτιζομένων ή των «προς το φῶτισμα εὐτρε-πιζομένων». Προς αυτούς γινόταν συστηματικότερες κατηχήσεις και διαβάζονταν ειδικές ευχές. Τις βρίσκουμε στις προηγιασμένες της Μεγάλης Τεσσαρακοστής από της Τετάρτης της Μέσης Εβδομάδος. Την Μεγάλη Παρασκευή γινόταν η εξέτασή τους από τον πατριάρχη ή τον κατά τόπους επίσκοπο. Η διαδικασία αυτή είναι για τους κατηχουμένους απαραίτητη και για την Εκκλησία αναγκαία. Σκοπός ήταν να γνωρίσουν οι υποψήφιοι χριστιανοί τη χριστιανική πίστη και να πιστέψουν σ' αυτή, κάνοντας ελεύθερα την επιλογή τους. Για την Εκκλησία δε να αποκτήσει ευσυνείδητα μέλη, που να μη κινούνται από υστεροβουλίες ή πρόσκαιρους ενθουσιασμούς. Συνοπτικές διαδικασίες κατηχήσεως μετά το βάπτισμα, όπως στα νήπια, είναι απαράδεκτες πρωτοβουλίες, που μόνο σε έκτακτη ανάγκη δικαιολογούνται.

[83] Βλ. Παναγιώτη Ι. Μπούμη, «Κανονικόν Δίκαιον» εκδ. Γ' απηυξημένη, εκδ. Γρηγόρης, Αθήνα 2008 σ.107.

[84] Βλ. Θεοδώρου Γιάγκου, «Το Βάπτισμα και ο τρόπος αποδοχής των αιρετικών και των σχισματικών» Πρακτικά Α' Πανελληνίου Λειτουργικού Συμποσίου, εκδ του Κλάδου της Επικοινωνιακής και Μορφωτικής Υπηρεσίας της Εκκλησίας της Ελλάδος, ΑΘΗΝΑ 2003, σελ. 180-182.

[85] Βλ. Ιωάννου Μ. Φουντούλη, «ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ Α', ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΘΕΙΑ ΛΑΤΡΕΙΑ» εκδ. δ', εκδ. ΜΥΓΔΟΝΙΑ, ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2004, σ. 279.

[86] Βλ. Ιωάννου Μ. Φουντούλη, «ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΒΑΠΤΙΣΜΑ ΙΣΤΟΡΙΚΟ-ΤΕΛΕΤΟΥΡΓΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ», τομ. «άγιον Βάπτισμα», εκδ. Ιερά Μητρόπολη Δράμας, Δράμα 1996, σ.

